

В. В. Паламарчук,
аспірант, Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-9826-3555>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.13.198

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

V. Palamarchuk,
Postgraduate student, Bila Tserkva National Agrarian University

ESSENCE AND STRUCTURE OF ECONOMIC SECURITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES: THEORETICAL ASPECT

У статті здійснено комплексний теоретичний аналіз категорії економічної безпеки аграрних підприємств у контексті сучасних викликів аграрного виробництва та нестабільного економічного середовища. У процесі дослідження систематизовано існуючі наукові підходи до розуміння економічної безпеки та виокремлено специфіку її прояву у сільському господарстві. Зокрема, підкреслено залежність аграрних підприємств від погодних умов, сезонність виробничих циклів, високу залежність від зовнішніх ринків, обмежений доступ до фінансових ресурсів, відсутність належної диверсифікації доходів. У статті розкрито зміст кожної із складових та визначено їх функціональне значення у забезпеченні стабільного розвитку підприємства.

Також досліджено функції економічної безпеки: діагностична, превентивна, регулятивна, адаптаційна, відновлювальна, стратегічна. Автором акцентовано на важливості формування ефективного організаційно-економічного механізму управління безпекою аграрного підприємства, що передбачає моніторинг загроз, оцінювання рівня вразливості, обґрунтування пріоритетів захисту та ресурсного забезпечення, впровадження сучасних інформаційних технологій і розвитку антикризового управління.

У підсумку обґрунтовано необхідність розробки адаптованих до аграрної специфіки моделей забезпечення економічної безпеки, що враховують інституційні умови, рівень державної підтримки, розвиток кооперативних форм господарювання, використання цифрових інструментів для управління ризиками та забезпечення стратегічної стабільності.

The article provides a comprehensive theoretical analysis of the concept of economic security of agricultural enterprises in the context of modern challenges to agricultural production and an unstable economic environment. The relevance of the topic is driven by the fact that agricultural enterprises operate in a constantly changing external environment characterized by instability, numerous risks, threats, and constraints, which require a high level of adaptability, flexibility, and strategic vision of development. Economic security of an agricultural enterprise is defined as a state of the economic system that ensures its ability to resist the negative impact of internal and external factors, maintain resilience, self-sufficiency, competitiveness, efficiency, and development potential in the long run.

The study systematizes existing scientific approaches to the interpretation of economic security and highlights the specifics of its manifestation in agriculture. In particular, it emphasizes the dependence of agricultural enterprises on weather conditions, seasonality of production cycles, high sensitivity to external markets, limited access to financial resources, and lack of income diversification. This requires an expanded understanding of economic security as a multi-component concept, which includes financial, production-technological, resource, personnel, ecological, informational, marketing, institutional, and innovation-related dimensions. The article reveals the content of each component and determines their functional significance for ensuring sustainable development of an enterprise.

The author also identifies the key functions of economic security: diagnostic (assessment of the current security status), preventive (identification of threats and risks), regulatory (development of mechanisms to neutralize risks), adaptive (adjustment to new conditions), restorative (response to crises), and strategic (defining long-term development vectors). Special emphasis is placed on the formation of an effective organizational and economic mechanism for managing enterprise security, which includes threat monitoring, vulnerability assessment, priority setting for protection, resource support, implementation of modern information technologies, and development of crisis management tools.

In conclusion, the necessity of developing models of economic security tailored to the specifics of the agricultural sector is substantiated. These models must consider institutional conditions, the level of state support, the development of cooperative forms of farming, the use of digital tools for risk management, and strategies for ensuring long-term sustainability. The article lays a theoretical foundation for further empirical research and practical recommendations aimed at strengthening economic security in Ukraine's agricultural sector, particularly under martial law, market volatility, and global threats.

Ключові слова: економічна безпека, аграрне підприємство, теоретичні засади, структура безпеки, ризики, загрози, фінансова стабільність, ресурсний потенціал, стратегічна стійкість, функції безпеки, адаптивність, управлінські механізми.

Key words: economic security, agricultural enterprise, theoretical foundations, security structure, risks, threats, financial stability, resource potential, strategic sustainability, security functions, adaptability, management mechanisms.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Аграрний сектор економіки України є одним із ключових факторів забезпечення сталого розвитку країни, збереження продовольчої безпеки, підтримання зайнятості на сільських територіях і формування валютних надходжень. Проте сучасні умови функціонування сільськогосподарських підприємств характеризуються високим рівнем турбулентності, що зумовлюється як внутрішніми, так і зовнішніми викликами. До них належать нестабільність державної аграрної політики, обмеженість доступу до фінансових ресурсів, значна залежність від кліматичних умов, волатильність цін на агропродукцію, геополітична нестабільність, а також наслідки повномасштабної війни в Україні.

В умовах таких викликів питання забезпечення економічної безпеки аграрних підприємств набуває особливої актуальності. Вона виступає як необхідна умова збереження життєздатності господарств, досягнення конкурентних переваг, підвищення ефективності виробництва та захисту від деструктивного впливу зовнішнь-

ого середовища. При цьому важливою передумовою розробки практичних механізмів забезпечення економічної безпеки є її ґрунтовне теоретичне осмислення.

Сучасна економічна наука пропонує різні трактування категорії "економічна безпека", проте значна частина досліджень зосереджена переважно на макrorівні. Водночас на рівні господарських суб'єктів, зокрема аграрних підприємств, питання теоретико-методологічного змісту економічної безпеки потребують подальшого уточнення, зокрема в частині її структури, внутрішніх і зовнішніх чинників впливу, специфіки прояву загроз та механізмів адаптації до ризиків.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У сучасній науковій літературі відзначається зростання інтересу до теоретико-методологічного осмислення сутності економічної безпеки, розробки систем оцінювання її рівня, а також формування стратегій адаптації сільськогосподарських виробників до умов високої невизначеності.

Так, у працях І.В. Свиноуса та С. В. Богдан економічна безпека розглядається як складова національної

безпеки, де аграрна сфера визначається критично важливою для збереження продовольчого суверенітету. Автори наголошують на необхідності формування державної політики, орієнтованої на підтримку сталого розвитку сільського господарства в умовах війни та глобальних викликів.

Ю. О. Єлістратова досліджує економічну безпеку аграрних підприємств крізь призму їх фінансової стійкості, інвестиційної привабливості та здатності до інноваційного розвитку. Він акцентує увагу на важливості адаптивного управління ризиками та інтеграції цифрових технологій у процес забезпечення безпеки.

М. В. Бойко пропонує класифікацію загроз економічній безпеці аграрного підприємства за джерелами походження (ендогенні та екзогенні), з урахуванням впливу зовнішньоекономічних і політичних чинників.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є теоретичне узагальнення та систематизація знань про сутність і структуру економічної безпеки аграрних підприємств як базису для формування практичних підходів до її забезпечення в сучасних умовах.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Поняття економічної безпеки є багатограним і ґрунтується на різних теоретичних засадах, що склалися в межах економічної науки. У процесі формування концепції економічної безпеки господарюючого суб'єкта, зокрема аграрного підприємства, використовуються елементи низки фундаментальних і прикладних теорій, які дозволяють розглядати її як багаторівневу категорію, що охоплює економічну, ресурсну, фінансову, соціальну та інституційну складові [1].

Згідно за системним підходом, економічна безпека розглядається як цілісна система, що забезпечує здатність підприємства функціонувати, розвиватися та протистояти загрозам у довгостроковій перспективі. Основна увага приділяється взаємозв'язку внутрішніх і зовнішніх елементів безпеки, а також здатності підприємства адаптуватися до змін середовища [2]. Системний підхід дозволяє розглядати економічну безпеку як складну, багаторівневу структуру з інтегрованим механізмом реагування на ризики.

У межах функціонального підходу економічна безпека інтерпретується як результат виконання підприємством низки функцій: збереження ресурсів, забезпечення прибутковості, підтримання фінансової стабільності, реалізація інноваційного потенціалу тощо. Безпека отожднюється зі здатністю до виконання ключових економічних функцій незалежно від зовнішніх дестабілізуючих чинників.

На основі ресурсного підходу економічна безпека розглядається як здатність підприємства забезпечити ефективне використання, збереження та відтворення стратегічно важливих ресурсів — фінансових, матеріальних, трудових, інформаційних. Цей підхід акцентує увагу на важливості ресурсного потенціалу для забезпечення самодостатності та конкурентоспроможності.

У центрі аналізу на основі ризикологічного підходу — ідентифікація, оцінка та управління ризиками, які

становлять загрозу для економічної стабільності підприємства. Згідно з цим підходом, рівень економічної безпеки визначається здатністю до своєчасного реагування на зміни зовнішнього середовища та мінімізації можливих втрат. Особливої актуальності цей підхід набуває в аграрному секторі, де ризики є постійним елементом господарської діяльності (кліматичні, цінові, політичні, технологічні тощо).

Інституційний підхід ґрунтується на розумінні економічної безпеки як результату взаємодії підприємства з інституційним середовищем — державою, ринковими та фінансовими інститутами, регуляторними органами. Безпека тут трактується як рівень правового захисту, стабільності нормативно-правового поля, доступу до інфраструктури підтримки, дотримання прав власності та забезпечення справедливих правил конкуренції.

У межах еволюційно-стратегічного підходу економічна безпека трактується не лише як здатність до збереження стабільності, а й як здатність до довгострокового розвитку, інноваційного оновлення, стратегічної адаптації. Таким чином, безпека пов'язується з динамічними параметрами — гнучкістю, підприємливістю, здатністю до інституційної трансформації.

У контексті сільськогосподарських підприємств усі зазначені підходи можуть взаємодоповнювати один одного, оскільки аграрна діяльність є надзвичайно чутливою до змін зовнішнього середовища, потребує ефективного ресурсного забезпечення та постійної взаємодії з інституціями державного регулювання [3]. Тому доцільним є інтегративний підхід, який поєднує системну, ризикологічну, функціональну та інституційну парадигми для більш повного розкриття сутності економічної безпеки аграрних підприємств.

Неокласичний підхід базується на пріоритеті ефективного використання ресурсів, раціональної поведінки економічних агентів і ринкової рівноваги. З позиції неокласичної школи економічна безпека розглядається як результат здатності підприємства до ефективного функціонування в умовах вільного ринку, забезпечення прибутковості, мінімізації витрат і максимізації вигоди. Безпека трактується як стан стабільності і самодостатності при раціональному управлінні ресурсами.

Інституційна теорія зосереджує увагу на ролі формальних і неформальних інститутів у забезпеченні передбачуваності, стабільності та легітимності економічних процесів. У контексті економічної безпеки аграрних підприємств інституціоналізм підкреслює значення регуляторного середовища, захищеності прав власності, ефективності державної аграрної політики, підтримки аграрної інфраструктури. Теорія також наголошує на важливості довіри, контрактних зобов'язань і стабільного правового поля.

Теорія сталого розвитку ґрунтується на ідеї необхідності гармонійного поєднання економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Економічна безпека в рамках цієї парадигми розглядається не лише як здатність до протистояння загрозам, а як умова забезпечення міжгенераційної стабільності, відповідального використання природних ресурсів, соціальної справедливості та екологічної збалансованості. Для аграрних підприємств це особливо актуально з огляду на залежність від земельних і біологічних ресурсів.

Представники теорії економічної стійкості в своїх дослідженнях фокусуються на здатності економічних систем і суб'єктів до адаптації, відновлення після криз, а також підтримання функціонування в умовах стресу або нестабільності. Економічна безпека розглядається як функція адаптивності, швидкості реагування на виклики, гнучкості управлінських рішень [4]. Для аграрного сектору, який постійно піддається впливу зовнішніх ризиків (кліматичних, ринкових, політичних), ця теорія має практичну цінність.

Згідно з цією теорією ризиків і невизначеності, будь-яка економічна діяльність супроводжується невизначеністю, і управління ризиками є ключовою складовою забезпечення економічної безпеки. У межах аграрного виробництва це стосується страхування врожаю, диверсифікації, хеджування цінкових коливань, формування резервів, впровадження агротехнологій для зменшення втрат.

За теорією конкурентних переваг економічна безпека пов'язується з конкурентоспроможністю підприємства, тобто його здатністю утримувати і розширювати ринкову позицію завдяки унікальним ресурсам, інноваціям, стратегічному управлінню. У випадку аграрних підприємств важливими аспектами виступають якість продукції, доступ до ринків, логістична ефективність і технологічна модернізація.

Теорія ресурсної залежності пояснює, як зовнішнє середовище впливає на внутрішню стабільність організацій через доступ до критичних ресурсів (фінансових, трудових, матеріальних). В аграрному контексті це можуть бути залежність від постачальників добрив, техніки, кредитних установ тощо. Забезпечення економічної безпеки у цьому випадку передбачає зменшення залежності від одного джерела ресурсів і пошук альтернатив.

Узагальнення теоретичних підходів до визначення економічної безпеки дозволяє дійти висновку, що дана категорія є багатовимірною, динамічною та інтегративною за своєю природою. Її розуміння формується на перетині різних наукових шкіл та підходів, що відображають різні аспекти функціонування економічних систем: від класичної ефективності ресурсного використання до адаптивності до ризиків, ролі інституцій, сталості та конкурентоспроможності.

Кожен із розглянутих підходів — системний, функціональний, ресурсний, ризикологічний, інституційний та еволюційно-стратегічний — по-своєму розкриває сутність економічної безпеки [5]. Їхня узгодженість і взаємодоповнюваність дозволяють сформулювати комплексне бачення цієї категорії, що особливо важливо у специфічних умовах аграрного виробництва, яке характеризується підвищеним рівнем ризиків, сезонністю, залежністю від природних факторів та зовнішньоекономічної кон'юнктури.

Залучення базових економічних теорій — неокласичної, інституціональної, теорії сталого розвитку, ризикологічної, ресурсної залежності, теорії конкурентних переваг — розширює можливості для глибшого осмислення економічної безпеки як фундаментального чинника ефективного, стабільного та довгострокового розвитку аграрних підприємств.

Особливої актуальності набуває розуміння економічної безпеки не лише як захищеності від загроз, а як

здатності до адаптації, відновлення, інноваційного оновлення та збереження стійкості в умовах постійних викликів. Такий підхід є надзвичайно важливим для формування стратегій розвитку аграрного сектору в Україні в умовах воєнного стану, нестабільного макроекономічного середовища та зростаючої конкуренції на міжнародних ринках.

Таким чином, на сучасному етапі доцільним є використання інтегративної моделі теоретичного обґрунтування економічної безпеки, яка дозволяє врахувати специфіку аграрного виробництва, внутрішні характеристики підприємства та зовнішні впливи інституційного, ринкового й геополітичного характеру. Такий підхід створює підґрунтя для подальшої розробки прикладних методик оцінювання рівня економічної безпеки та управлінських рішень щодо її зміцнення.

Економічна безпека аграрних підприємств є багатовимірною та складноструктурованою системою, яка охоплює ключові сфери функціонування господарського суб'єкта та забезпечує його стійкість, конкурентоспроможність і здатність до розвитку в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів [6]. Її структура формується на основі об'єктивних потреб суб'єкта господарювання в захисті від загроз та ефективному використанні ресурсного потенціалу.

У сучасній науковій літературі виокремлюють кілька базових складових економічної безпеки аграрних підприємств:

1. **Фінансова безпека.** Це одна з ключових підсистем, яка визначає здатність підприємства ефективно управляти фінансовими потоками, формувати фінансові резерви, забезпечувати платоспроможність, інвестиційну привабливість та кредитоспроможність. Для аграрного сектору особливо актуальним є управління сезонною ліквідністю, доступ до аграрного кредитування, страхування ризиків, зниження фінансової залежності від зовнішніх джерел.

2. **Виробнича безпека.** Ця складова забезпечує стабільність і безперебійність технологічних процесів, наявність необхідної матеріально-технічної бази, якість аграрної техніки, ефективність виробничої логістики, дотримання агротехнологічних норм. Виробнича безпека охоплює питання технічного переозброєння, модернізації, інновацій у сільськогосподарському виробництві та зниження залежності від імпортного обладнання.

3. **Ресурсна безпека.** Має на увазі забезпечення підприємства всіма необхідними видами ресурсів — земельними, водними, біологічними, енергетичними, трудовими. У структурі аграрної безпеки особливе значення має земельна безпека — захищеність прав на землю, ефективне використання ґрунтів, недопущення деградації земель. Також важливим є збереження водних ресурсів і забезпечення доступу до добрив, насіння, ЗЗР.

4. **Інформаційна безпека.** Цей елемент пов'язаний із захищеністю даних, використанням цифрових технологій у агровиробництві, наявністю ефективною інформаційної системи управління підприємством. В умовах зростання ролі диджиталізації агросектору важливо забезпечити доступ до точних даних, ринку, прогнозів, а також захист від кіберзагроз та інформаційних маніпуляцій.

5. Кадрова (соціальна) безпека передбачає наявність кваліфікованих кадрів, соціальну стабільність колективу, ефективну систему мотивації, захищеність персоналу, зниження плинності кадрів. У сільському господарстві, де гостро стоїть проблема відтоку робочої сили та старіння кадрів, соціальна безпека стає ключовим фактором сталого розвитку.

6. Екологічна безпека Забезпечує дотримання екологічних стандартів у виробництві, мінімізацію негативного впливу на довкілля, відповідальне використання природних ресурсів. Для аграрного сектору екологічна безпека тісно пов'язана зі сталим землекористуванням, контролем за хімізацією, біобезпекою тощо.

7. Маркетингова (збутова) безпека визначає здатність підприємства реалізувати продукцію на вигідних умовах, утримувати ринкові позиції, адаптуватися до змін у кон'юнктурі ринку, формувати ефективну систему просування. Особливо важливим є доступ до зовнішніх ринків, участь у міжнародних ланцюгах доданої вартості, здатність протистояти демпінгу чи обмеженням з боку держав.

8. Юридична (правова) безпека охоплює захищеність підприємства в правовому полі, дотримання законодавства, захист прав власності, контрактних правовідносин, можливість відстоювати свої інтереси в суді. В аграрному виробництві це особливо важливо у питаннях землекористування, дотацій, субсидій, податково-го навантаження, а також регулювання експорту.

Слід зазначити, що всі компоненти економічної безпеки аграрного підприємства тісно взаємопов'язані й утворюють єдину систему. Послаблення хоча б одного елементу — наприклад, кадрової або інформаційної безпеки — може призвести до загального зниження стійкості підприємства, втрати конкурентних переваг або збитків.

Особливої ваги набуває інтеграція безпекових функцій в єдину систему стратегічного управління, де оцінка ризиків, планування, моніторинг і адаптація до змін повинні здійснюватися на постійній основі. У зв'язку з цим доцільним є формування внутрішньої системи економічної безпеки з відповідними індикаторами, методами контролю та механізмами реагування.

Формування ефективної системи економічної безпеки аграрного підприємства неможливе без чіткого розуміння потенційних і реальних загроз, які здатні порушити його стабільність, конкурентоспроможність і здатність до самостійного розвитку [7]. Сучасне аграрне виробництво функціонує в умовах багатовекторного впливу факторів ризику, які мають як внутрішню, так і зовнішню природу, а також різну природу походження — економічну, політичну, соціальну, техногенну, екологічну тощо. Така складність і багатогранність середовища зумовлює необхідність детальної ідентифікації основних видів загроз, що безпосередньо впливають на стійкість та ефективність аграрного сектору. Визначення характеру та масштабу цих загроз дозволяє сформувати адаптивні механізми управління ризиками.

Аналіз загроз економічній безпеці аграрних підприємств засвідчив, що сучасне сільськогосподарське виробництво функціонує в умовах багаторівневого ризикового середовища. Загрози мають як внутрішні, так і зовнішні походження, охоплюють усі основні сфери

діяльності підприємства — фінансову, виробничу, ресурсну, екологічну, соціальну, правову, інформаційну — і в більшості випадків є системними, тобто такими, що взаємопов'язані між собою та можуть мати ефект "доміно".

Особливістю сучасного періоду є накладання традиційних економічних загроз на нові виклики, пов'язані з геополітичними ризиками, воєнними діями, зростаючими екологічними катастрофами та глобальними змінами клімату. В умовах війни загострюються питання продовольчої безпеки, руйнування логістичних ланцюгів, мінування сільськогосподарських угідь, знищення об'єктів інфраструктури, що підвищує вразливість аграрних підприємств навіть у мирних регіонах.

Крім того, зростає роль інституційного середовища, зокрема стабільності аграрної політики, дієвості механізмів державної підтримки, прозорості ринку землі, правового захисту бізнесу [8]. Інституційна слабкість або непередбачуваність державних рішень посилює невизначеність для аграрного бізнесу, знижує інвестиційну активність і підвищує загальний рівень стратегічного ризику.

Водночас ідентифікація загроз має не лише діагностичне значення, а й практичну функцію — вона є відправною точкою для формування системи економічної безпеки підприємства, вибору пріоритетів у стратегічному плануванні, розробки сценаріїв антикризового реагування, диверсифікації виробництва, впровадження систем моніторингу ризиків та захисних механізмів.

Таким чином, забезпечення економічної безпеки аграрних підприємств потребує перехід від реактивного управління до проактивного, що передбачає: постійний аналіз та прогнозування загроз, побудову внутрішніх резервів стійкості, адаптацію до змін у зовнішньому середовищі, цифровізацію управлінських процесів, стратегічну координацію з державними інституціями.

Лише системний підхід до управління загрозами здатен забезпечити аграрним підприємствам стабільне функціонування, конкурентоспроможність та довгостроковий розвиток в умовах багатовекторних викликів сучасної економіки.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, економічна безпека аграрних підприємств є багатогранним і динамічним явищем, яке охоплює сукупність внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на стійкість, стабільність і здатність до довгострокового функціонування та розвитку суб'єкта господарювання. Теоретичне осмислення сутності цієї категорії свідчить про відсутність єдиного підходу в науковій літературі, однак спільним залишається розуміння економічної безпеки як системного стану захищеності від загроз із боку середовища функціонування та внутрішніх слабких місць.

Розгляд провідних теоретичних підходів (ресурсного, системного, функціонального, інституційного, стратегічного) дозволив сформулювати цілісне уявлення про природу економічної безпеки аграрного підприємства

та заклав підґрунтя для подальшого дослідження її складних механізмів. Встановлено, що для аграрної сфери, яка є надзвичайно чутливою до зовнішніх впливів (природно-кліматичних, політичних, фінансових), економічна безпека набуває особливої ваги як умова збереження продовольчої незалежності країни та сільсько-го розвитку загалом.

Структура економічної безпеки аграрного підприємства має багатовекторний характер і охоплює фінансову, виробничу, ресурсну, кадрову, екологічну, інформаційну, маркетингову та правову складові. Взаємозв'язок і взаємозалежність між ними формують єдину систему безпеки, де порушення одного елемента може спричинити системні збої в управлінні господарською діяльністю. Тому необхідно забезпечити комплексне управління цими складовими з урахуванням специфіки аграрного виробництва.

У процесі дослідження також виявлено та класифіковано основні загрози економічній безпеці аграрних підприємств. До ключових віднесено: макроекономічну нестабільність, недоступність фінансів, зношеність техніки, кліматичні ризики, правову невизначеність, дефіцит кваліфікованих кадрів, деградацію ґрунтів, залежність від зовнішніх ринків і цифрову вразливість. Значна частина цих загроз має комплексний характер і вимагає системної реакції не лише на рівні підприємств, а й на рівні державної аграрної політики.

Таким чином, забезпечення економічної безпеки аграрного підприємства має розглядатися як безперервний процес і стратегічний пріоритет, що передбачає: ідентифікацію потенційних і реальних загроз; формування ефективної організаційно-управлінської структури; постійний моніторинг стану ресурсів і зовнішнього середовища; впровадження адаптивних механізмів реагування; взаємодію з державними та ринковими інститутами.

Література:

1. Єлістратова Ю. О. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств та її складові на макро-та мікрорівнях. Інноваційна економіка. 2010. № 5. С. 81—86.
2. Свиноус І. В., Рудич О. О. Управління дебіторською заборгованістю як складовою економічної безпеки сільськогосподарських підприємств. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2018. № 3. С. 80—86.
3. Фарафонова Н. В. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств та її функціональні складові. Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. 2015. № 2. С. 23—31.
4. Гоголь Т., Нехай В. Фінансово-економічна безпека сільськогосподарських підприємств: теорія та практика. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 4. С. 312—319.
5. Бойко М. В. Економічна безпека малих сільськогосподарських підприємств. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2019. Вип. 15 (1). С. 181—185.
6. Демчук Н. І., Туболец І. І. Економічна безпека та ризики сільськогосподарських підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. 2016. Вип. 19 (1). С. 79—82.

7. Ушкаренко Ю. В., Петлюченко В. В. Економічна безпека сільськогосподарських кооперативів: теоретичні аспекти. Економіка і регіон. 2012. № 3. С. 93—96.

8. Богдан С. В. Економічна безпека агробізнесу в умовах зеленого курсу та цифрової трансформації. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. № 1 (10). С. 129—136.

References:

1. Yelistratova, Yu. O. (2010), "Economic security of agricultural enterprises and its components at the macro and micro levels", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 5, pp. 81—86.
 2. Svynous, I. V. and Rudych, O. O. (2018), "Accounts receivable management as a component of the economic security of agricultural enterprises", *Zbirnyk naukovykh prats' Tavrijs'koho derzhavnoho ahrotekhnologichnoho universytetu (ekonomichni nauky)*, vol. 3, pp. 80—86.
 3. Farafonova, N. V. (2015), "Economic security of agricultural enterprises and its functional components", *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii. Seriya: Ekonomichni nauky*, vol. 2, pp. 23—31.
 4. Hohol', T. and Nekhaj, V. (2019), "Financial and economic security of agricultural enterprises: theory and practice", *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 4, pp. 312—319.
 5. Bojko, M. V. (2019), "Economic security of small agricultural enterprises", *Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol. 15 (1), pp. 181—185.
 6. Demchuk, N. I. and Tubolets', I. I. (2016), "Economic security and risks of agricultural enterprises", *Naukovyj visnyk Kherson's'koho derzhavnoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky*, vol. 19 (1), pp. 79—82.
 7. Ushkarenko, Yu. V. and Petliuchenko, V. V. (2012), "Economic security of agricultural cooperatives: theoretical aspects", *Ekonomika i rehion*, vol. 3, pp. 93—96.
 8. Bohdan, S. V. (2024), "Economic security of agribusiness in the context of the green course and digital transformation", *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, vol. 1 (10), pp. 129—136.
- Стаття надійшла до редакції 26.06.2025 р.*

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663